

N.Y.C. TIME

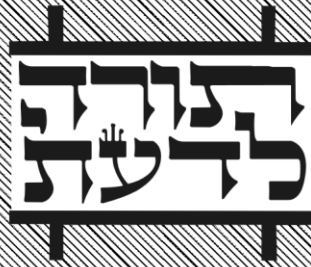
זמן הדלקת נרות - 7:37

סוף זמני ק"ש - 8:57

- 9:33

סוף זמן תפלה - 10:42

דף היומי לשבת: חולין ק"ז

בס"ד, עש"ק פ' שופטים - פרק ר' - שנת תשפ"ו לפ"ק

פרשת שופטים

"והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם. ואמר אליהם שמע ישראל וגו' אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם" (כ:ג-ה). וכותב רש"י: "שמע ישראל" - אפי' אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם. ומקורו מהגמ' (סוטה מב.).

והקשה האדמו"ר רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע (מובא בס' מפי סופרים וספרים עה"ת ח"ב עמ' תמ"ו) על דברי רש"י הנ"ל: מהא דכתיב לקמן (שם:ח) "ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו", ודרשו חז"ל (סוטה מד.) ש'הירא ורך הלבב' זהו הירא מעבירות שבידו, ומבואר שם (מד:) שח בין תפילה לתפילה נפירש"י: סיפר בין הנחת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה. [ובירושלמי (מובא בהגהמ"י הל' תפילה פ"ז הי"ב, ובטור או"ח סי' נ"א) איתא: שח בין ישתבח ליוצר אור עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה].

ולפ"ז יש לתמוה, כי מתחילה נראה שבזכות קר"ש בלבד ינצלו מן האויבים אע"פ שלא יהיו צדיקים, ומאידך מבואר שאף עבירה דרבנן חמורה היא וחוזרים עליה מן המלחמה, ונכלל ב'הירא ורך הלבב' אע"פ שקרא קר"ש שחרית וערבית, והוא תימה.

ובפשטות יש לומר שאם עושים כל המצוות בדקדוק, אז מועילה קר"ש שינצחו במלחמה.

ואפשר להוסיף דכיון דתפילין שייכים למצוות קר"ש [הקורא קר"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו (ברכות יד:)], א"כ צריכים לדקדק לקיים מצוות תפילין כראוי, והשח בין תפילה לתפילה גורם ברכה שאינה צריכה או ברכה לבטלה, וגם עובר על "והי' לאות על ירך ולזכרון בין עיניך", דצריך זכירה שיהא תיכף, תפילין של ראש לתפילין של יד, כדי שתהא הוי' אחת לשתייהן (ט"ז סי' כ"ה סק"ו בשם הר"ה), ועי"ז פוגם בכח קר"ש להצילו.

ומה שאין להפסיק בין ישתבח ליוצר אור, הסביר המטה משה משום שפסוקי דזמרה הוא הכנה לתפילה כדי שלא יעכבו המקטרגים את תפילתו, עיי"ש. וברכות קר"ש המתחילות ב'יוצר אור', מלבד מה ששייכות לקר"ש, ג"כ שייכות לתפילה [והראי', שאפשר לומר ברכות קר"ש עד סוף זמן תפילה]. ומה"ט אין להפסיק בין ישתבח ששייך לפסוקי דזמרה, ובין יוצר אור ששייך לקר"ש וגם לתפילה.

ועפ"ז שמא יש להסביר המנהג המובא בבאה"ט (או"ח סי' נ"ט סק"א) שנושקין התפילה של יד כשאומר 'יוצר אור', והתפילה של ראש כשאומר 'בורא חשך'. ואפשר לומר שמרמזים שתי הזכויות - שלא שחנו בין תפילה של יד לתפילה של ראש, וגם הזכות שלא שחנו

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" (טז:יט). בס' תורת חיים (מובא מס' הראשון לשלשלת בריסק): כשנתקבל מרן הבית הלוי זצ"ל בשנת תרל"ט לאב"ד בריסק, ביקש מאחיו רבי חיים שמחה שיבוא לבריסק לעזור לו בסידור עניני הרבנות והקהל. ואמנם התעכב אז רחש"ס כחודש ימים בבריסק והצליח להכניס סדרים להפליא בכל מוסדות הקהילה וצרכי הרבים.

ומעשה אבות סימן לבנים. כשנפטר הבית הלוי בשנת תשנ"ב ובנו מרן הגר"ח זצ"ל מילא את מקומו ברבנות בריסק, הזמין גם הוא את דודו רחש"ס לבוא לבריסק, כדי שיעמוד לימינו וישמור עליו שלא יכשל בצעדיו הראשונים בשדה הרבנות, שהרי ר' חיים לא ישב מקודם על כסא רבנות, והעיר בריסק גדולה לאלקים ואנשים. התעכב אז רחש"ס בבריסק יותר מחודשיים עד שחינך את ר' חיים לתפקידו החדש והכניסו בעולם הרבנות.

אחרי שרבנות בריסק כבר היתה נכונה בידי ר' חיים ורחש"ס חזר לביתו, אמר ר' חיים למקורביו: 'בואו וראו עד כמה גדול כחו של שוחד' - כל ימי הייתי מתרעם בלבי על דודי ר' חיים שמחה, אשר לפי כשרונותיו הגאונים ותכונת נפשו הי' יכול להיות מגדולי הדור, ומה ראה לקטוף פרחים גם בשדות זרים. אבל אחרי שעזר לי בסידור עניני הרבנות בבריסק, לא זו בלבד שחלשו תרעומותי נגדו, אלא גם יש נדמה לי שאמנם בין גדולי הדור חלקו ...

"ולא תקח שוחד" (טז:יט). בס' חכמת חיים איתא: סיפר הגר"ר יצחק ירוחם דיסקין, בנו של מרן הגר"ל דיסקין, לאמו"ר הגר"ח זוננפלד זצ"ל, כי בתוקף היותו חתנו של אחד מגדולי סוחר העצים, הי' גם הוא מעורב במסחר העצים, וראה ברכה בעסקיו.

באותה תקופה הי' לו סכסוך כספי עם אחד הסוחרים. מתוך יחס כבוד והערכה, הציע הלה למנות את אביו הגדול של ר' יצחק ירוחם, בתור בורר יחיד, כדאיתא בסנהדרין 'נאמן עלי אביך', וכל מה שיפסוק הגאון מבריסק יהי' מקובל עליו ללא עוררין.

פנו שניהם למרן הגר"ל זצ"ל והציעו לו מתוך הסכמה להיות בורר יחיד בין שניהם. ענה להם מרן הגר"ל בזו הלשון: גם אם כתוב בשו"ע מפורש 'חייב', ויש לאדם נגיעה בדבר, הוא יראה כאילו כתוב 'פטור'. וסירב לקבל את הבוררות.

אמו"ר ז"ל ציטט מפיו של ר' יצחק ירוחם מלה במלה, כפי שאמר אביו.

בין ישתבח ליוצר אור, וממילא תעמוד לנו זכות קר"ש עם תפילין וגם תהא תפילנו מתקבלת.

בענין נתינת עליית מפטיר וההפטרה לאבל ר"ל ולבעל יארצייט

בפרשתנו מופיעות המצוות השייכות לנביא. בסוף פרשתנו כתוב: "כפר לעמך ישראל אשר פדית ה'" (כא:ח).

ובספרי איתא: "כפר לעמך ישראל" - אלו החיים, "אשר פדית" - אלו המתים.

ברבינו בחיי איתא: "כפר לעמך", דרשו בפסיקתא: אלו החיים שמתכפרים בממונם, "אשר פדית" - אלו המתים שמתכפרין בממון החיים. ולמדנו מזה שההקדשות כשנוהגין החיים להקדישם בעד המתים, שיש להם תועלת למתים, וכל שכן אם הבן מקדיש בעד אביו שהוא זכות לאביו בהיות אוכל הבן פירותיו, והוא הדין לומר בשבילו קדיש או שום ברכה בבית הכנסת בצבור, וכמו שאמרו באגדה באותו מעשה של רבי עקיבא, וכדאיתא במסכת כלה.

בהל' אבילות (יו"ד סי' שע"ו) מביא הבית יוסף: כתב הכל"ב על מה שנמצא בהגדה שפעם אחת פגע רבי פלוני באחד שה' מקושש עצים וכו'. אמר לי, אין מי שיצלני אם לא שיאמר בני קדיש אחד או יפטיר בנביא. על זה פשט המנהג לומר בנו של מת קדיש בתרא כל שנים עשר חודש, וגם להפטיר בנביא. ויש שמתפללין כל מוצאי שבת תפילת ערבית לפי שבאותה שעה חוזרין הרשעים לגיהנם ואפשר שתגן עליהם אותה תפילה וכו'.

וכן כותב הרמ"א ביו"ד סי' שע"ו (סע' ד'): ונמצא במדרשות לומר קדיש על אב וכו', על כן נהגו לומר על אב ואם קדיש בתרא י"ב חודש, וכן נהגו להפטיר בנביא ולהתפלל ערבית במוצאי שבת וכו'.

בשו"ת אז נדברו (ח"ב סי' ע"ב) איתא: ויש לעמוד על הרמ"א ששינה ממה שמובא בכל בו עצמו, דעל קדיש כתב: "דאיתא במדרשות" ואילו על מפטיר כתב סתם "וכן נהגו" רואין בזה שהרמ"א סבירא לי' שבמדרשות לא נזכר להפטיר בנביא, כאשר חפשתי במקורות הנ"ל (כלבו וריב"ש בשם תנחומא, וספרי, ובחיי וכו' בשם הוזהר ובאור זורע בשם תנא דבי אליהו) שצויין ברמ"א, לא מצאתי שם להפטיר בנביא (והכל"ב שכוללם ביחד קיצר בזה), ולאור האמור, הרי מובן דברי הרמ"א שלא כתב "ונמצא במדרשות" אלא על קדיש שהוזכר במדרשות הנ"ל ולא על אמירת ההפטרה וכו'. ומתחילה הייתי סבור שאין שום מעלה במפטיר על שאר עליות, והזכירו מפטיר בגלל שקטן עולה למפטיר, וכעין שהזכירו לענין קדיש יתום שאומרים בעלינו (עיין מ"ב בשם הלבוש בסי' קל"ב סק"י), אבל ממה דהוזכר בשערי אפרים [ענין נתינת] המפטיר ליארצייט, וכן מהמנהג של היום שמהדרין מאד להיות מפטיר ביארצייט, משמע שהבינו שיש לזה מעלה על שאר עליות לתורה שהוא ג"כ ענין גדול כנזכר בשערי אפרים לענין מעלת הקדימה, אלא שמפטיר חשוב יותר שיש לזה הרבה ברכות שאומרים בשביל הצבור, כן נראה לענ"ד [וכן מבואר ברבינו בחיי הנ"ל: וה"ה לומר בשבילו קדיש או שום ברכה בביהכ"נ בצבור].

בשו"ת מהרי"ל החדשות (סי' כ"ח) הביא בשם חכם אחד שאמר לנערים יתומים קטנים להרבות בהפטרות כדי לומר ברכו. בס' תפארת בנים (ח"ה עמ' ר"ה-ר"ו) כתב לבאר דבריו ע"פ מה שכתב בשו"ת הרמ"ע מפאנו (סי' פ"ד) וז"ל: וקטן שהתירו לו קדיש יתום, ברכו לא

התירו לו ולא לאחרים בשבילו, אע"ג דבעידן מיפטרי' איהו נמי פתח ברכו בברכת התורה מפני כבוד הצבור, עכ"ל. ולפ"ז מעלת עליית מפטיר היא משום שיש בה ברכו ונתקנה לקטן כיון שאינו יכול לומר ברכו בקהל, זולת בהפטרה שקטן רשאי לעלות ולהפטיר.

בקובץ זכור לאברהם (תשס"ד, עמ' תמ"ב) מובא מאמר ארוך מהרב אביגדור ברגר שליט"א על הנושא: כשחל יארצייט בשבת, מה עדיף - לקבל עלי' או מפטיר. ובתוך דבריו מביא משו"ת ויען אברהם (יו"ד סי' ל"ו) דמצד אחד, הקורא בצבור בספר תורה אלים טובא מההפטרה משום דקורא בתורה עצמה, אלא דכנגד זה בעלי' רגילה יש רק שתי ברכות - אחת לפנייה ואחת לאחריה, אך בהפטרה יש ז' ברכות: ב' של העלי' של מפטיר, וברכה אחת לפני ההפטרה וארבע ברכות לאחריה.

ובספר דברי סופרים [יברוב] הביא בשם ספר מחשבת נחום דס"ל בפשיטות דכוונת הרמ"א שצריך לעלות למפטיר דוקא. כי אמרו חז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ואמר רבא לא נצרכא אלא לקבלינהו בשמחה, והנה דבר זה קשה מאוד לקיים דזה נגד תכונתו וטבעו האנושי של האדם. אמנם ידוע דכל צרה ל"ע אחרי שמתרגלים בה מתרופף הכאב, ואפשר במעט מעט לפעול בנפש לקבל על עצמו דין שמים בשמחה, ולכן היות ובנוסח הברכות של המפטיר, נאמר "צדיק בכל הדורות" "המדבר ומקיים שכל דבריו אמת וצדק" "נאמן אתה ה'" וכו', ודברים אלו הם כמו צידוק הדין, ולכן בשנת האבילות בברכות ההפטרה יוכל לקבל על עצמו דין שמים בלב שלם. ולכן כתב הרמ"א לתת לאבל כל י"ב חודש את ההפטרה, וכן בשבת לפני היארצייט.

והביא עוד שם בדברי סופרים בשם הוזהר (סוף פ' אחרי) דמעלת המפטיר הוא שאומר ההפטרה בקהל, משמע דעצם קריאת ההפטרה מועלת, ואולי הוא משום שמוציא את הרבים ידי חובתם. [וצ"ע במקומות שאין העולה קורא אלא הבעל קורא]. ובכל"ב כתב שיפטיר בנביא לכבוד השם משמע ג"כ דקריאת ההפטרה עצמה מועלת. ובלשון רבינו בחיי משמע דהתועלת היא במה שמברך ברכה בביהכ"נ בציבור. ולכאורה לפ"ז הוא הדין בכל ברכה שמברך בקול בביהכ"נ, ומהאי טעמא יש נוהגים לומר בקול ברכת השחר, אך אפשר דדוקא כשמברך ומוציא הצבור ידי חובתם, אבל לא כשמברך רק כדי שישמעו ויענו אמן. אך בשו"ת חת"ס (או"ח סי' קנ"ט) מבואר שיש תועלת במה שמזכה את הרבים לענות אמן.

אולם מאידך גיסא ישנם האומרים דיקבל עליה ולא מפטיר, וכתוב בשו"ת מהרי"ל החדשות (סי' כ"ח), שהמהר"ז רונקיל ז"ל אמר לנערים יתומים קטנים להרבות בהפטרות כדי לומר ברכו, עכ"ל. משמע שענין ההפטרה בנביא הוא, כי עיקר התועלת שיש למתים הוא באמירת ברכו, אך כיון שהקטנים אינם יכולים לומר ברכו, אומרים קדישים דלאחר התפלה שאינם דבר שבחובה ולכן גם קטנים יכולים לאומרו, אך כיון שאמירת ברכו עדיפא, לכן מהר"ז רונקיל ז"ל אמר לנערים יתומים קטנים להרבות בהפטרות כדי לומר ברכו. משמע דלגדול אין ענין מיוחד במפטיר, דהוא יכול לקבל עליה רגילה לומר שם ברכו. וא"כ מה שכתב הרמ"א ביו"ד שיש ענין לקבל מפטיר, אפשר כמו שכתב להלן בשו"ת ציץ אליעזר דכל דברי הרמ"א נאמרו רק על קטנים, או דמאחר ונהגו כן הקטנים התרגלו גם הגדולים לקבל מפטיר. וכן משמע בלקט יושר (חיו"ד עמוד 99) וז"ל, וזכורני שאמר שטוב לקנות ביום שמת בו אביו שלישי או שביעי משום דאמר גם ברכו על הספר תורה, עכ"ל. משמע שעליה עדיף.

וכן כתב בשו"ת ציץ אליעזר (חט"ז סי' ל"ח): הנה אמנם מקור ענין זה לחזר אחר עליית מפטיר לאבל תוך י"ב חודש הוא מהרמ"א

שפוסק (יו"ד סי' שע"ו סע' ד') ונמצא במדרשות לומר קדיש על אב, וכן נהגו להפטיר בנביא ולהתפלל ערבית במוצאי שבתות שהוא הזמן שחוזרין הנשמות לגיהנם, וכשהבן מתפלל ומקדש ברבים פודה אביו ואמו מן הגיהנם. אבל כתב דלענ"ד אין הוכחה ברורה מהרמ"א שהמכוון משום עצם קבלת עליית מפטיר, כי מאי שנא עליה זו משאר עליות של שבעה קרואים, ואדרבה, עליית שבעת הקרואים חשיבא יותר, ואין קטן עולה להם, ויתכן על כן שהכוונה היא באמת רק על יתום קטן שהגם שאינו עולה לז' קרואים אבל עולה מן הדין להפטיר בנביא, ולכן יש לו עכ"פ להשתדל שיקבל עליית המפטיר, אבל גדול יש לו לחזר יותר שיקבל עליה מהז' קרואים, או דילמא שהכוונה בזה בעיקר כדי שיתפלל עי"כ לפני העמוד תפלת המוספין [ושמותו לאבל להתפלל ע"פ הדין גם בשבתות] ויגיד קדיש.

ולפ"ז לפי מנהגנו שאין האבל מתפלל לפני העמוד בשבתות ויו"ט אין מקום לחזרה זאת לקבל עליית המפטיר.

וכתב שם עוד הציץ אליעזר: מצאתי בספר ויגד יעקב על התורה בספר שמות בקונטרס שארית ישראל וכתב דמה שנוהגין להפטיר בנביא בשבת לפני היארצייט וכו' וכתב דדברי הרמ"א איירי בקטן ואצל קטן לא שייך תיקון של שבעת קרואים לכן טוב שיעלה

למפטיר, אבל גדול יכול לעלות למנין שבעה וא"כ נכון שגם בשבת שלפני היא"צ יהדרו לעלות לתורה, וכפי שכתב בקיצור שו"ע (סוף סי' ע"ח), ולא דוקא להפטיר בנביא.

אלא דלאחר מיכן כתב שם דנפל ברעיונו דהטעם למנהג לעלות מפטיר הוא מפני שבברכות ההפטרה מתפללים על ביאת המשיח ועל החזרת מלכות בית דוד וא"כ הוי דוגמת הקדיש, על כן נכון גם להפטיר בנביא, ומ"מ כתב הציץ אליעזר דמהרמ"א הנ"ל אין ראייה כמו שכתב, ולכן לענ"ד אין ענין לקבל דוקא מפטיר.

וידידי הרב יוסף קולמן שליט"א אמר לי ששאל את הרב ואזנר על זה ואמר לו לתת עליה ולא מפטיר. וכן הורה לי הרב יעקב אדלשטיין שליט"א וכן פסק הרב זילברשטיין (הובא לעיל), וכן פסק הרב שמואל אליעזר שטרן שליט"א. וכן אמר לי הרב מרדכי קוביצ'עק שליט"א דכן נוהגים בק"ק דושינסקי ירושלים. ובספר פני ברוך הביא שתי דעות, אולם חבל שלא כתב שום טעם מדוע לקבל עליה ולא מפטיר.

לסיכום: הנוהגין לקבל עליה משבעת הקרואים יש להם על מי לסמוך והנוהגים לקבל מפטיר יש להם על מי לסמוך, עכ"ל.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
 לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
 לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS SHOFTIM
 © COPYRIGHT 2026
 BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ אסתר בת שלמה זלמן שטרן ע"ה

רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
 צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש

“שופטים ושוטרים תתן לך ... ושפטו את העם משפט צדק”
 (טו:יח)

“Judges and enforcers shall you establish for yourself ... and you shall judge the nation justly.”

A Godol once explained this Posuk homiletically: If a person constantly analyzes and criticizes his own actions, he realizes how far he is from perfection, and he will tend to judge others favorably. “שופטים ושוטרים תתן לך” - if a person is his own judge and critic, then **“ושפטו את העם משפט צדק”** - he will judge others favorably.

“ולא תקח שוחד” (טז:יט)

“You shall not take bribes ...”

Chazal (Kesubos 105b) note that the word **שוחד** is a contraction of two words, **שהוא חד** [“for he is one”].

Rashi explains that this means that the giver and the recipient of the bribe become as one, and therefore, the judge is incapable of adjudicating the case fairly.

The *Bach* points out that Chazal tell us (Shabbos 10a) that whoever judges a case honestly is considered a partner with Hashem in the creation of the world. Therefore, one who accepts a bribe and distorts the judgement loses his “partner” and remains alone. This is what is alluded to by the words **שהוא חד**.

“מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו וגו' ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו וגו' ומי האיש אשר ארש אשה וגו'” (כ:ה-ז)

“Whoever built a new home and did not dedicate it yet [by living in it] should return to his house ... And whoever planted a vineyard and did not redeem it ... And whoever betrothed a woman but did not marry her ...”

The Rambam (Hilchos Dei'os 5:11) rules that one should first find a source of livelihood, then build a house, and finally marry a wife. He cites the aforementioned verse as proof.

However, the Meforshim ask that the Torah first mentions building a house and then discusses planting a vineyard [which represents a source of *Parnoso*]. If so, why does the Rambam switch the order?

The *Chasam Sofer*, Z'T'L', explains that if one

examines the manner in which the Torah describes the source of livelihood, he will see that it states, “Whoever planted a vineyard and did not redeem it”. This redemption takes place in the fourth year after planting. Therefore, even though the building of the house is mentioned first, it may very well occur after the planting of the vineyard which must take place four years before it is dedicated. According to this, the Rambam was correct in mentioning the obligation to find a form of making a living before the building of a house.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Shulchan Aruch (Orach Chaim 54:3) writes that it is an Aveira to talk between the end of *Yishtabach* and *Yotzeir Ohr*, and one guilty of such conduct would return from war: **“מי האיש הירא” - מעבירות שבידו**.

However, it is permissible to recite parts of *Pesukei D'Zimra* or *Nishmas* if he skipped them accidentally, or because he thought that he would have to catch up to the Tzibbur, and now realizes that he has extra time (see Piskei Teshuvos 54:3).

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Which four things that were normally forbidden, were permitted to soldiers who went to war?
- 2) Is it permissible to cut down a fruit tree that becomes old and no longer produces fruit?
- 3) Which person [who was neither a Kohein or Leivi] received 1/13 of everything that the people obtained in a certain way?
- 4) Can a person who rejects the Oral Torah become a *Zakein Mamrei*?
- 5) Which verse in the Torah contains the most names of places?
- 6) Does the rule of **ספק ברכות להקל** apply to *Birkas Shehechyanu*?
- 7) Can a calf that has a blemish [*Mum*] be used as an *Egla Arufa*? If it is a *Treifa*?
- 8) Can anyone other than the king read from the Sefer

Torah of the king?

- 9) How is it possible to perform the same action in Eretz Yisroel and in Chutz La'aretz, and to violate two prohibitions for what he did in Eretz Yisroel and to violate only one *Lav* for what he did in Chutz La'aretz?
- 10) Is an Egla Arufa brought if the victim was found strangled, hanged, or floating in water?
- 11) If one forgot to recite *Nishmas* on Shabbos and reminded himself after he finished *Yishtabach*, what should he do? (I know, we already had the answer in the Halachic Discussions)
- 12) The Shotrim announced before the people would go to war that a man who built a new house and did not inaugurate it should return to his house "lest he die in the war and another man will inaugurate it" (20:15). If the person would be killed in war, what difference would it make to him if someone else inaugurates his house?
- 13) Which enemy of Bnei Yisroel specifically attempted to disturb them from reciting *Kri'as Shema* in the morning and the evening?

ANSWERS

- 1) Chazal (Eruvin 17a) tell us that the four things soldiers who went to *Milchamos Reshus* were exempt from were: *Mayim Rishonim*, the *Issur* of eating *D'mai*, making an *Eiruv Chatzeiros*, and they were permitted to take wood from anywhere [even if it belonged to someone].
- 2) It is permissible to cut down a fruit tree that grew old and ceased to produce fruit (Rambam, Hilchos Melochim 6:9).
- 3) An anointed king of Yisroel received 1/13 of all of the land captured by the people (Rambam, *ibid.* 4:8).
- 4) One who rejects the Oral Torah cannot become a *Zakein Mamrei* (Rambam, Hilchos Mamrim 6:1).
- 5) The verse in Parshas Matos (Bamidbor 37:3) contains nine names of places.

- 6) According to the Bach (Orach Chaim 29) it does not. According to the Pri Chodosh (Yoreh Deah 28:5) and the Pri Megodim (Orach Chaim 225, Aishel Avrohom 9) it does.
- 7) If it has a blemish it can be used as an Egla Arufa. If it is a *Treifa*, it cannot (Rambam, Hilchos Rozei'ach 10:2).
- 8) No (Tosefta Sanhedrin 4:7).
- 9) If he moves back a fence in order to steal land (see Rashi 19:14).
- 10) No (Sifri 205).
- 11) According to the Sha'arei Teshuva (Orach Chaim 281:1), he should recite it at that point. The Ishei Yisroel (31:58) cites others who say that it is best not to recite it.
- 12) According to the Maharal in Gur Aryeh, the very thought that someone else may take over his house can cause him distress which can affect his Mazal and lead to his being killed.
- 13) Golyas Ha'Pelishti (see Sota 31a-b).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years